

PLANINSKI VEŠTNIK.

Glasilo „Slov. plan. društva“

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1900.

Leto VI.

Potovanje na Severni rtič (kap).

Spisal Ivan Plantan.

(Dalje.)

Ko smo bili že blizu oceana, zapazim na morju v naši bližini razsvetljeno veliko vojno ladjo in potem še veliko drugih ladij na jadra. Te vse so bežale na večer iz oceana v zavetje in se zasidrle med otoki Vikten ter ondi mirno prenočile. Drugi dan smo v Trondjemu čitali, da je bila to ruska vojna ladja „Svetljana“, ki se je viharju umaknila. Mi smo si takrat, ko smo mimo „Svetljane“ pluli, pač mislili, da bi bilo tudi za nas pametneje, če bi ondi se zasidrili in prenočili in pri belem dnevu drugi dan v morje odrinili in proti Trondjemu krenili. To sem povedal tudi kapitanu, in on mi je popolnoma pritrdil, toda pristavil je, da on ne sme tu ostati, ker je v Tromsø od svoje parobrodne družbe dobil brzojavno naročilo, da mora dne 4. avgusta zjutraj biti v Hamburgu in na večer družbo kapitana Badeja na sever proti Spitzbergen prepeljati. Če bi pravčasno ne prišel v Hamburg, bi morala družba za vsak dan zamude plačati 2000 K globe. Ko bi kapitan ne bil dobil tega ukaza, bi bil tudi ostal v zavetju, tako je pa moral s Kong Haraldom v razljučeni ocean pluti in svojo srečo izkusiti. Dozdevalo se nam je, da nas naravnost nese v smrt, in prav žalostno smo gledali za velikansko „Svetljano“, ki je mirno počivala.

Črez kake pol ure smo bili že daleč od otokov v oceanu, in sedaj je kapitan ukazal, naj se s krova odstranimo, da nas ne odneso valovi, ki so se neprestano zaletavali na krov. Tudi kapitan, drugi častnik in oba lotza so bili na poveljniškem mestu dobro privezani, sicer bi bili šli vsi v morje. Jaz sem s tovarišem Brunšvičanom šel v salon za kadilce, toda na kajenje nisem prav nič mislil. Moj tovariš je legel na blazinast sedež poleg mizice in se tudi zasidral kakor le mogoče. Z desnico je objel nogo poleg sedeža pritrjene mize in levo

roko vtaknil za sedežem med blazine, in tako je čakal, kako se dramatična komplikacija tega boja na življenje in smrt razvozla. Tožil mi je že popoldne, da se boji, da postane tudi žrtev morske bolezni, in sedaj je pa že čutil vse znake nepovoljnosti. Jaz sem hitro splezal v svojo spalnico, kjer sem imel steklenico konjaka, ga srknil dva krepka požirka, nesel tudi tovarišu tega zdravila, potem sem pa zopet steklenico shranil v svoji spalnici. Tako okrepečana sva zrla v temno noč in še bolj temno bodočnost! Naš prijatelj Saksonec je pa iskal v damskem salonu v koticu rešitve zoper morsko bolezen!

Morje je vedno huje razsajalo, in čez krov našega parobroda so se neprestano razlivali bobneči valovi. Okrog ladje in salona, v katerem sem s svojim tovarišem tičal, je tulil veter na vse mogoče načine, odprl je takorekoč „vse svoje registre“, in morje je pritiskalo s svojim butanjem ob strani ubogega „Kong Harald“, da je bilo groza. To je bila godba, katere ne pozabim vse svoje življenje več! Valovi so dvigali sedaj sprednji del, sedaj konec parobroda kakor stolp visoko, in bliskoma smo zopet telebili v morje s tako silo, da smo mislili, da se mora „Kong Harald“ polomiti ali razdrobiti, tako silno se je pretresal in škripal pri tej neprostopoljni telovadbi. Mene je s tako silo semtertja metalo po salonu, da sem večkrat moral se pobirati; nekako o polnoči je postalo tudi meni prav čudno v želodeu, kajti nisem vaje takega viharja in metanja iz kota v kot. Poskušal sem priti do steklenice s konjakom; vstal sem izza mize, za katero sem se držal, v tem trenutku se pa besneče morje s tako ljuto silo zažene v pobočje našega parobroda, da se „Kong Harald“ nagne čisto na stran in sicer tako naglo, da zdrknem vsled tega nepričakanega sunka čez mizo in zdrčim pod drugo mizo. Tukaj sem ostal en trenotek, premišljujoč moč tega sunka, ki sem ga plačal s skokom čez mizo. Umevno je, da ni bilo več misliti, da bi našel stopnice in svojo spalnico v tem viharju, kajti vsak korak je bil popolnoma izključen. Moral sem se torej brez konjaka boriti z morskimi duhovi, ki so nas hoteli uničiti. Pobral sem se in polagoma splezal v kot za pritrjeno mizo; pa nisem še dodobrega se zasidral, vržejo valovi zopet parobrod tako hitro na stran, da za mizo zdrčim po tleh, po glavi in po vratu pa se mi ulije črnordeča kri.

• Moj tovariš prestrašen zakriči, zakaj da hočem v tem silnem viharju hoditi po salonu, ko je to zgolj nemogoče; pravi mi, da sem se nevarno ranil na glavi in da se še ubijem. Jaz mu odgovorim, da ne čutim nobenih bolečin; pač sem se pa prepričal, da se mi po laseh, po vratu in po bradi razlija krvava tekočina. Počel sem preiskavati svojo glavo, če ima kako rano ali luknjo, pa nisem ničesar našel. Slučajno pa zapazim na baržunastem sedežu, kjer sem sedel, da se tudi ondi vije črnordeča kača, poleg nje pa leži tintnik, ki je stal prej v kotu pritrjen na steni v salonu, a je pri skoku parobroda sfrčal meni v glavo in me oblił. Vesel sem bil, da nisem v resnici bil ranjen, kakor je moj prijatelj izprvega mislil. Sedaj je pa bilo jako težko, osnažiti se brez vode in brisače; z eno roko sem se držal mize, za katero sem sedel, z drugo sem si pa z nekim časopisom,

ki je po salonu letal semtertja, brisal glavo in lase. Potem sem se pa tudi jaz na svojem sedežu zasidral, kar je bilo mogoče, in sicer sem desno roko potaknil in zaril med pritrjene blazine, z desno nogo in levo roko sem se pa uprl ob mizo. V tej nenavadni poziciji sem ostal cele štiri ure!

Ko je „Kong Harald“ delal svoje divje skoke in skušal postaviti se zdaj spredaj, zdaj zadi naravnost navpično, sem vprašal svojega tovariša Brunšvičana, če spada tak vihar tudi med prijetnosti popotovanja. On mi je pa odgovoril, da se boji, da nam parobrodna družba ne zaračuna posebej tega izrednega užitka na morju, kajti vihar ni bil na dnevnem redu in v račun tudi ne postavljen. Končno je pa še dejal, da ga nikdar več ne bode radovednost gnala na Severno Ledeno morje, četudi danes še roši svoje življenje, za katero pa sam niti piškavega oreha več ne bi dal. Tolažila sva se naposled samo še s tem, da naju Neptun ne dobi v svoje parklje, če nama ni to usojeno, kajti nihče ne uide svoji usodi.

Ko sva tako modrovala, nastane na krovu velik ropot; vihar je namreč močno platneno streho, čeprav je bila dobro privezana, odtrgal na eni strani, in plapolala je okoli „Kong Harald“ kakor mrtvaška zastava. Mornarji so jo le z velikim naporom ujeli ter zopet pritrtili in z verigami povezali. Parobrod je pa Neptun neusmiljeno metal na vse strani, in zdelo se mi je, da smo le orehova lupina brez vsake pomoči in da nikakor ne ostanemo pri tem viharju na pravi progi.

Ker je kadilni salon bil ravno nad vijakom parobrodovim, in ker je ta konec bil bolj v zraku nego v morju, se je vijak vrtel po zraku tako silno naglo in močno, da se je ves parobrod tresel, in da naju je kar po kosteh trgalo. To je bilo pa tudi za parobrod jako nevarno; kajti mornarji so nam pravili že v početku viharja, da se je bati, da se vijak ne stare, ker tako naglo in silno iz zraka udarja po morju, da mu lahko odlete peruti. Tudi smo izvedeli, da se nam utegne pripetiti, da dobimo skoz dimnik valove v kotel, ker se je parobrod vedno na stran nagibal; to bi pa provzročilo eksplozijo. Imeli smo torej dovolj prilike, na ta ali oni način zapustiti krov „Kong Harald“ sredi morja, 10 ur daleč od „Trondjema“, in potem pa z Bogom, domovina!

Ker sem kot skrben človek pred odhodom uredil svoje zadeve, nisem imel posebnih skrbi, kajti umreti moram itak bodisi doma, bodisi na širnem oceanu. Postal sem vsled divjega viharja in skakanja našega parobroda popolnoma apatičen, in bilo mi je že prav vseeno, če se „Kong Harald“ razbije in se potopimo ali ne. Vesel sem le bil, da sem ostal bil v salonu na krovu, a ne v notranjih prostorih, kajti gotovo je prijetnejše, v skrajni sili s krova naravnost skočiti v morje nego se v spalnici zadušiti.

Med tem nepozabnim bučanjem in razbijanjem morskih valov, tuljenjem razdivjanih vetrov in grozovitim suvanjem in nagibanjem našega ubogega parobroda so nama doneli skozi odprta salonska vrata na ušesa žalostni na pomoč klici in spodnjih dveh etažah po spalnicah ležečih in stokajočih potnikov! Človeka je

bilo skoro groza ob tem jokanju, vpitju in stokanju; neka dama iz Budapešte, prava Junona, je skoro zblaznela od strahu ter grozovito vpila. Dve strežnici sta jo morali držati, da ni ušla in od strahu skočila v morje.

Ti trenotki ostanejo vsakemu izmed takratnih izletnikov v živem spominu do smrti; kajti vsakdo je bil prepričan, da nas končno Neptun vendarle pogoltne s „Kong Haraldom“ vred, ker vihar je vedno bolj divjal in naš parobrod kakor igračo metal po morju! Bil sem res trdnega mnenja, da ni več mogoče, da se ubrani neznani sili besnečega morja in nepopisnega viharja. Po kadilnem salonu so semtertja frčali najraznovrstnejši predmeti, kakor: knjige, šahovne in druge igre, pljuvalniki, steklenice, srebrne žličke, kozarci, dragi albumi s fotografijami, blazine itd. Človeka so kar ušesa bolela, kajti vse to je silno ropotalo in žvenketalo.

Pritisnil sem na električni zvonec, in prišel je steward, to je strežaj, in sicer, ker hoditi ni mogel, je prilezel po vseh štirih v salon, in ko sem ga opozoril na raztresene in premetajoče se reči, je rekel, da ne more pomagati, ter se je zopet po vseh štirih, kakor je bil prišel, začel pomikati po stopnicah v spodnje prostore.

Odondod je pa bilo slišati neprestano žvenketanje steklenic, kozarcev in krožnikov; kajti restavrater, ki je že 16 let na „Kong Harald“, ni mislil, da bi bilo mogoče, da nastane v najlepšem poletnem času tak ljut vihar. Pravil nam je drugi dan, da se mu je skoro vsa namizna posoda in steklenina pobila v tej grozni noči, ker je ni utegnil več pravočasno zavarovati z rutami. Za tem žvenketanjem je pa na gorenjem krovu, oziroma na strehi kadilnega salona nastal hud ropot, in mislila sva z Brunšvičanom, da se je prelomil jambor in padel na streho. Toda vihar je bil le dve zvezani klopi preobrnil ter s tem provzročil ta ropot. Jaz sem si želel, da bi vsaj za pet minut pojenjal vihar, kajti bolelo me je že po vsem životu, ker sem parkrat pošteno po tleh telebnil, bal sem se pa tudi, da tudi moj želodec končno omaga. Hvala Bogu, premagal sem tudi to pot srečno morsko bolezen in ostal sem vendarle zdrav, četudi sila utrujen!

Ta vihar je pa celo noč od 10. ure zvečer do 4. ure zjutraj razsajal tako, da je skrbelo celo kapitana, ali „Kong Harald“ zmagovito prestane ta zavrtni napad Neptunov ali ne.

Ob štirih zjutraj sem zapazil, da se naš parobrod samo še po dolžini prav pravilno ziblje, to je stopa, in se le malo na stran nagiblje; zlezal sem torej iz svojega kota v kadilnem salonu in pri vratih naletel na nekega mornarja. Na vprašanje, je li kapitan še živ, mi je povedal, da je zdrav, da se je ravnokar ves utrujen in premočen dal odvezati in da je šel spat. Vprašal sem dalje, ali je sedaj te predstave morskega viharja konec, in rekel mi je: v eni uri pridemo zopet za otoke, in viharja je pravzaprav že konec.

Če je šel kapitan spat, sem dejal Brunšvičanu, pa pojdiva še midva. Poklical sem še Saksonca iz damskega salona, in šli smo v mojo spalnico na požirek konjaka. V kabini pa je bila ob najini odsotnosti grozna revolucija in prevrat v

pravem pomenu besede. Vse najine premičnine: knjige, obleka, prtljaga itd., vsa vsebina umivalne mize in nočne omarice je ležala po tleh in pod posteljo! Najbolj sem se pa bal za album, ki smo ga opoldne dobili od kapitana za spomin; toda ni se hudo poškodoval, ker se je bil med obleko zamotal in tako rešil. Pobrala sva s Saksoncem hitro raztreseno drobnino in potem sva zlezla v postelj. Tudi tovariš iz Brunšvika je šel v svojo spalnico, ker čutil se je danes tudi on potrebnega počitka v postelji. Ta mož je namreč do 30. julija le eno samo noč spal v določeni kabini, vse druge noči je pa samotaril in pospaval bodisi v salonu za kadilce ali pa v damskem salonu. Vprašal sem ga za vzrok, in on mi je takoj drugi dan, ko smo bili iz Trondjema odpluli, povedal, da ima v svoji kabini tako sitnega tovariša, bivšega pruskega častnika, da ne more poleg njega spati in da počiva rajši oblečen po mehkih sedežih obeh salonov za par ur, nego da bi spal v svoji postelji poleg nestrpnega Prušaka.

Mislil sem, da bom vsled velike utrujenosti, ki je bila naravna posledica dolgotrajnega strašanskega viharja, lahko in hitro zaspal; pa sem se le motil. Postal sem bil namreč ves razburjen med viharjem, in ko sem legel v postelj, nisem mogel oči zatisniti; kajti parobrod se je nagibal še eno celo uro na obe strani tako znatno, da sem v glavi čutil bolečine vsled pritiska krvi, kadar se je Kong Harald tako nagnil, da sem imel noge više nego glavo. Zaspal sem končno ob 5. uri zjutraj in spal do 8. ure. Potem sem vstal, in tudi moj tovariš Saksonee se je prebudil; veselo sva se pozdravila kot tovariša, ki sva skupno in srečno prestala nepričakovani nočni vihar. Ko smo se v obednici zbrali k zajtrku, nas je bilo komaj eno četrtno vseh potnikov, kajti tri četrtine jih je vsled morske boleznii tako onemoglo, da niso mogli iz postelje.

Vreme se je bilo po grozni nočni nevihti pomirilo in nebo se razjasnilo, in „Kong Harald“ je plul tako lepo in mirno zopet po morju, da bi človek sploh ne mislil, da zna tudi on noreti in skakati kakor divji kozel.

Iskali smo one štiri širokoustne Prušake, ki so prejšnji dan tako želeli, da bi nastala nevihta, ki so pa tako strahopeto se poskrili, ko je začelo morje valove nam na krov metati. Iskali smo jih zaman. Izvedeli smo, da je ravno pri teh bramarbaserjih tako razsajala morska bolezen, da je bilo groza. Njih sosedge so pravili podrobnosti, ki so dokazovale, da je te bahače zadela pravična kazen za njih ošabno blebetanje. Tudi vsi drugi popotniki so privoščili tem nestrpnim Švabom to lekcijo, katero jim je dal Neptun. Prikazali so se šele malo pred Trondjemom na krovu Kong Haralda z vidnimi znaki prestanega nočnega trpljenja, bolj mrličem nego ljudem podobni. Tudi mojega prijatelja Fränkla je vihar hudo izdelal, in mož se je zaklel, da ne bo nikdar več potoval po morju. Postaral se je bil v noči za par let. Najbolj sem se čudil, da je moj orjaški obmizni sosed v obednici, ki je imel tako dober želodec, da smo mu vsi zavidali, tudi bil žrtev Neptunovih naklepov in da se je vso noč na dnu „Kong Harald“ vil v grozuih mukah morske boleznii. Danes možu ni zajtrk dišal, in pil je le čaj brez vsakega prigrizljaja!

Čas nam je hitro potekel med razgovarjanjem o minoli strašni noči, in bližali smo se urno Trondjemu. Nabrali smo v naglici, predno smo bili dospeli v trondjemsko luko, za vrle mornarje, ki so preteklo noč silno trpeli, preeejšnjo napitnino in jo izročili kapitanu. Posloveli smo se od njega s srčno zahvalo za njegovo nam pri vsaki priliki izkazovano ljubeznivost in postrežljivost. Kapitan nam je pri slovesu še povedal, da so taki viharji v poletnem času le izredni, in da potnika kvečjemu v zimskih mesecih preseneti taka nevihta, kakršno smo preživeli, in še to le izjemoma. S tem nas je bržkone potolažil za prihodnje potovanje.

Ko je „Kong Harald“ priplul v luko, je pozdravil mesto Trondjem s štirimi strelji in se odel v „veliko galo“, to je razobesil je zastave vseh kulturnih narodov. S kastela trondjemskega so nam odzdravili topovi z desetkratnim strelom ob 11. uri dopoldne, ko smo srečno, dasi šest ur kasneje nego navadno, pripluli v luko, in zbrano občinstvo nam je klicalo: hura! Bali so se že v Trondjemu, da se je Kong Harald pogreznil na dno morja; kajti sicer je vselej točno se vrnil v Trondjem, dočim je tisti dan ura za uro potekla, ne da bi se vedelo, kaj je ž njim.

Veseli smo zapustili ladjo ter posedli v pripravljene vozove, da nas popeljejo v razne hotele. Pri tej priliki se mi je pripetila še zadnja neznatna nezgoda; komaj sem bil namreč stopil na mostiček, ki drži do kopnega, se zadene eden izmed znanih štirih bahačev ob moj klobuk, in ta sfrči dva sežnja daleč na morje! Mornarji so imeli veliko veselja, ko so za njim segali s kavli in ga končno tudi srečno rešili. Umevno je, da sem jim takoj izplačal rešilno taljo v podobi ene krone, in klobuk mi je postal toliko dražji!

V hotelu „Britania“ smo imeli zadnji skupni obed, in razšli smo se na vse vetrove iz Trondjema. S tem je bilo velezanimivo in poučno potovanje na Severni rtič in tudi nazaj v Trondjem srečno končano.

Ostal sem z bolnim tovarišem Fränklom en dan v Trondjemu in bil sem vesel, da sem zopet enkrat spal v pošteni in mirni postelji; vendar sem čutil še celih štirinajst dni, da se pod in strop zibljeta v sobi, kjer sem mirno sedel, tako se mi je bil vihar vtepel v živec.

Prijatelj Brunšvičan se mi je predstavil ob razhodu kot kolega, kajti on je okrajni sodnik. Odrinil je popoldne 31. julija proti jugu v Bergen po morju; z njim je šel tudi Saksonec. Spremil sem ju na parobrod ter se srčno poslovil. Sestali smo se potem še enkrat v Kodanju, kjer smo bili prav dobre volje. Jaz sem pa drugi dan, to je 1. avgusta, po železnici odpotoval v Stokholm.

Vožnja iz Trondjema do Stokholma traja z brzovlakom od 5. ure 15 minut popoldne do drugega dne do 7. ure popoldne. Prevoziti ima vlak celih 854 km in potrebuje 26 ur za to pot.

Železnica pelje iz početka preko fjorda in deloma ob bregu ter se počasi dviga proti švedski meji. Svet je večinoma zarastel s smrekami in dobiva vedno bolj planinski značaj. Zadnja norveška postaja je Meraker, odkoder je krasen razgled po okolici (219 m). Odtod naprej je pa pokrajina vedno bolj pusta, kame-

nita in revna, vegetacija mine polagoma, in skalovje daje okolici resnoben značaj. Naokrog proti vzhodu se blešče švedski snežniki, in vlak prekorači 556 m visoko švedsko mejo, in sicer pred postajo „Storlien“, kjer se stekajo razne švedske železnice. Odtod vozi vlak po završeni carinski reviziji preko divje-romantične pokrajine, kamor zahajajo Švedi posebno radi na letovišča, dolgo časa pod leseno streho, ki ga brani v zimskem času zametov, preko Enaforsa, Dufeda, Are, Hjerpena v Mörsil. V vseh teh krajih je mnogo ljudi na letovišcih, in hribolazci izletavajo odtod na bližnje gore. Železnica drži vedno ob vodi, namreč ob manjših in večjih jezerih do znamenitejše postaje „Östersund“, mesta s 6500 prebivalci, ki leži jako slikovito in je večinoma leseno. Okolica ima veliko krasnih gozdov in jezero Storsjön, ki se pred mestom razprostira na vse strani daleč v deželo kakor kak fjord. Človek misli, da je ob Vierwaldstädtkem jezeru, tako živo spominja krasna pokrajina na Švico. Dalje pridemo v južni smeri do postaje Bräke in potem Ange (beri Ong), kjer se zopet stekajo razne železnice in menjavajo vozovi.

Pokrajina, ki je do švedske meje vedno bolj in bolj gorata, se znižuje od Storliena proti Stokholmu polagoma, in čim niže pride vlak, tem boljša je zemlja in tem več je obdelanega sveta. Jezero sledi jezeru, in železnica ves čas vozi ob njih. Vlak hiti mimo Ljusdala, Jerfsöja, Bollnäsa-Ockelbo-Storvik-Krilbo in potem mimo starodavnega vseučiliškega mesta Upsala, odkoder dospe v dobri uri po krasni planjavi ob 7. uri popoldne v severne Benetke, to je Stokholm.

Med potjo iz Trondjema sem se seznanil z jako zanimivim potnikom, nekim Belgijcem, ki je kot vrhovni inženir v ministrstvu v Bruslju potoval v uralske rudokope, kjer je imel izvršiti razne učene preiskave. Ta gospod, Viktor Watteyne po imenu, se mi je pridružil v kupeju in ostal je potem moj tovariš ne samo na železnici, temveč tudi še tri dni v Stokholmu. Tukaj sem ga spremil na parobrod, ki ga je ponesel v Peterburg, in od tam je potoval do Urala. Mož je govoril nekoliko ruski in tudi nemški. Razumela sva se prav dobro. V Stokholmu sva tudi skupaj stanovala, ne ravno ceno, vendar pa prijetno.

Ko sva dne 2. avgusta dospela v to mesto, sva šla naravnost v hotel „Continental“, ki leži poleg centralnege kolodvora v Vasagatan, ker nama je po ugodni legi in lepi zunanosti jako ugajal. Nisva pa dobila niti najmanjše sobice v tem hotelu. Potem sva še poiskala štiri druge velike hotele, pa z istim negativnim uspehom. V tej stiski sem se spomnil hotela „Belfrage“, katerega sem med potjo čul hvaliti, in hitro sem naročil vozniku, da naju je tja zapeljal. Tudi ta hotel je v široki Vasagatan. Dobila sva res v tretjem nadstropju dve veliki sobi; jaz sem imel razgled na ulico in v majhen park, na levo stran proti jugu pa po mestu. Plačala sva za vsako sobo po 6 K na dan, to je okroglo 8 K našega denarja.

Drugo jutro sem naletel na dva Norimberčana, ki sta tudi s „Kong Haraldom“ bila na Severnem rtiču, in ta dva moža sta mi pravila, da sta nad 2 uri

iskala po mestu prenočišča in da sta komaj v čisto neznatnem hotelčku za turiste našla eno sobico z dvema posteljama. Potožila sta mi, da je tam jako nemirno in primitivno, in da na vsem potovanju nista imela take smole s prenočiščem. Zavidala sta mi moj salon, v katerem sem našel hitro in brez posebnih težav dobro zavetje.

Bila sva z Belgijcem prav zadovoljna s svojim hotelom, kar se tiče stanovanja, le glede hrane ni bila stvar tako dobra; kajti hotel nima velike restavracije, temveč le privatno obednico, kjer pa obeduje le malo tujcev. Poskusila sva prvo noč doma večerjati; ker pa nama ni ugajalo, sva potem obedovala in večerjala po raznih velikih restavracijah, kakor je ravno slučaj nanesel.

Jaz sem se odločil, da ostanem štiri dni v Stokholmu. Porabil sem ves čas prav vestno za ogledovanje mesta, njegovih znamenitosti in bližnje okolice.

Mesto, ki šteje 275.000 prebivalcev, ima krasno lego in sicer ob Melarskem jezeru in deloma na otokih in polotokih ob Botniškem zalivu Vzhodnega morja, in zbok te krasne lege je nekoliko sličen Benetkam; radi tega nazivljejo tujei Stokholm tudi severne Benetke, samo, da je tu veliko več vode med posamnimi predeli nego v Benetkah. Tukaj je človek, ki se s severa vrne proti jugu, po dolgem času zopet v modernem mestu, ki ni leseno, temveč zidano kakor druga mesta. Široke, izborno tlakane ceste, zlasti ob nabrežju, veliki vrtovi in prostorni trgi napravljajo na človeka jako ugoden vtisk. Tujec se čudi, ko vidi v tako velikem mestu, kjer je trgovina silno razvita, in kjer je promet večji in živahnejši nego v marsikaterem drugem glavnem mestu, na vseh prostorih največjo snažnost in red. Po cestah in ulicah drdrajo neprestano s konji vpreženi in električni vozovi, omnibusi, ekvipaže, tovorni vozovi itd., pe vodi sredi mesta pa plove nebroj parobrodov, ki služijo deloma mesto mostov za promet iz enega kraja v drugi kraj mesta, deloma za prevažanje blaga. To gibanje na kopnem in na vodi živo priča o cvetoči trgovini tega mesta.

Po mestu najde tujec po vseh krajih jako lepe, velike in v nam novem slogu zgrajene stavbe. Mnogo palač ima pročelja izdelana iz raznovrstnega kamenja; tudi se vidi dosti hiš, ki so večinoma sestavljene iz železa in mramorja. Vtisk, ki ga ta krasna severna metropola napravlja na tujca, je jako prijeten, in priznati moram, da nisem videl še nobenega mesta, ki bi se mi tako hitro prikupilo kakor to. Najbolj pa svedoči veliko privlačno silo njegovo dejstvo, da so hoteli, ki jih je jako mnogo po raznih krajih, vedno prenapolnjeni, čeprav štejejo veliki hoteli po 300 do 400 sob, n. pr. Grand Hôtel, „Riedberg“, Central Hôtel itd. Kar se tiče kakovosti hotelov, restavracij in zabavišč, se smejo primerjati večinoma z najfinejšimi v drugih svetovnih mestih, to glede prostorov samih in glede hrane, pijače in tudi postrežbe. Natarjarji govore večinoma švedski, francoski in angleški in semtertja tudi slabo nemški. Med obedom in večerjo svira v vseh boljših hotelih in restavracijah dobra godba, sploh se pa čuje v Stokholmu toliko godbe kakor nikjer drugod. Kjer je kak vrt poleg restavracije, tam gotovo igra,

in zlasti od 7. ure zvečer dalje čuje uho godbo iz raznih zabavišč, katerih šteje to mesto jako veliko.

Življenje je tukaj do polnoči in tudi še do ene po noči na ulicah in tudi po restavracijah tako živahno kakor po dnevu. Na večer se ljudje, ki niso razstreseni po letoviščih, kratkočasijo po raznih zabaviščih do pozne ure; kajti tukaj ne vlada ona stroga treznost, zmernost in varénost, kakor n. pr. v Kristijaniji. Ljudje so veliko bolj veseli in zahtevajo ne samo kruha, temveč tudi pijače in zabave, in za to je skrbjeno v Stokholmu prav zadostno v vsakem oziru.

Tukaj sem zopet enkrat našel umetno razsvetljava mesta, katero sem od 15. julija na potovanju popolnoma pogrešal; in to mi je bilo jako prijetno, kajti človek težko pogreša, česar je vajen. Ceste so s plinom in električnimi svetilkami, večinoma z velikimi obločnicami tako razsvetljene, da se o polnoči prava solnčna svetloba razliva po vsem mestu, zlasti po velikih trgih v središču mesta.

Prebivalstvo je tukaj vobče krepkejše postave nego v Kristijaniji; zlasti ženske, ki so vse plavalase in jako ličnih obrazov, so jako brhke. Tujcu občinstvo rado odgovarja na njegova vprašanja in mu daje to ali ono navodilo ter se sploh jako vljudno vede do njega. Jako slikovita so pa dekleta z dežele, katera prihajajo v mesto v svojih lepih narodnih nošah, z visoko rdečo ali črno čepico na glavi. Videl sem veliko takih deklet in čuditi sem se moral, da so bila brez izjeme jako krasna.

Tujec vidi po mestu povsod kaj zanimivega, ne more mu biti dolg čas in rad ostane v tem svetovnem mestu, kakor dolgo mu sploh pripuščajo razmere. Ulice, trgi, vrtovi, vse zanima človeka po lični zunanosti in legi in s svojimi spomeniki, nanašajočimi se na slavno zgodovino Švedske.

Takoj drugo jutro sem se napolil iz hôtela, da si ogledam mesto in se seznanim z njegovo lego in značajem. Preko široke ulice „Vasagatan“ sem prišel po široki cesti ob nabrežju Melarskega odtoka v Botniški zaliv Vzhodnega morja (solno jezero ali Saltsjön) na trg „Gustava Adolfa“. Tukaj je sredi trga velik spomenik slavnega Gustava Adolfa; ob levi strani stoji palača prestolonaslednika in na desni strani kraljeva opera, ki je jako velika in v notranjih prostorih bogato okrašena.

Stokholm ima razen kraljeve opere še več drugih gledališč, in sicer: kralj. dramatiško gledališče, novo gledališče, gledališče Vasa, potem v zverinjaku, to je v Djurgardenu, je posebno gledališče in poleg njega drama in v južnem delu mesta Södra Teatern.

Nasproti Gustav Adolf Torgu je širok most Norbrö, ki je zgrajen iz granita in vodi črez mali otok Helgeandsholmen proti kraljevi palači, stoječi na lepem griču. Razgled s tega mostu kakor tudi s terase pred kraljevo palačo je prekrasen in sila slikovit, kajti oko zre tukaj ne samo velik del mesta in znamenitih zgradb, temveč tudi živahno gibanje po cestah, po obrežju in po vodi, kjer mali in veliki parniki neprestano prevažajo ljudi in razno blago.

Kraljeva palača je jako obširno štirivoglato poslopje v tri nadstropja, 124 m dolgo in 116 m široko. Na nje desni strani gradijo sedaj veliko novo državno zbornico, ki bode segala od otoka Helgeandsholmen do kraljevega gradu ter bo z njim zvezana po kriterem hodniku. Ker je v poletnem času, ko kraljeva obitelj biva na letovišču, dovoljeno, ogledati si to palačo v notranjih prostorih, sem tudi jaz porabil to priliko in si ogledal stanovanje kraljevo, kraljičino v prvem nadstropju in tudi prestolonaslednikove obitelji v drugem nadstropju. Jako zanimiva je soba, v kateri prestolonaslednica Viktorija goji kiparsko in slikarsko umetnost. Tam najdeš mnogo slik in kipov, katere je izgotovila ona. Zelo bogato so okrašeni prostori za slavnostne nastope, zlasti pa takozvana „državna dvorana“, v kateri kralj otvarja državnozbornsko zborovanje, sedeč na srebrnem prestolu. Jako imenitna je dalje zbirka raznovrstnega orožja in raznoterih zgodovinskih oblek (lifrust och Klädkamaren). Tu ne hranijo samo domačega orožja iz vseh dob švedske zgodovine in švedskih zastav, nakopičena je tudi ogromna množina v raznih vojnah uplenjenih trofej, zastav, orožja itd. Posebno mnogo zgodovinskih reči se nahaja tu iz časa kralja Gustava Adolfa.

Po pet ur trajajočem ogledovanju sem zapustil ves utrujen kraljevo palačo ter šel na mali otok pod mostom Norbrö. Tam je proti vzhodnemu koncu zabavišče in restavracija „Strömparterren“, kjer svira godba pri obedu in zvečer do polnoči. To je silno prijeten kraj ob vodi na morskem zalivu, kjer je človek tudi ob največji vročini pod košatim drevjem v senci in na svežem zraku.

Ko sem se bil tu izpočil in okrepečal, sem se obrnil proti severovzhodu. Šel sem čez Gustava Adolfa trg in krenil na desno, kjer stoji na južnem koncu kraljevega vrta velik spomenik Karla XII., ki mu ga je ves narod švedski postavil iz hvaležnosti. Za spomenikom je velik, krasno izdelan vodomet, konec vrta na severu pa stoji sv. Jakoba cerkev, ki je zgrajena v gotskem slogu. Sredi vrta stoji spomenik Karla XIII.

Poleg tega lepega vrta ali pravzaprav šetališča, zasajenega z drevjem, se nahajajo najboljše in najfinejše kavarne oziroma restavracije, in šetalci poslušajo godbo, ki svira v njih, ne da bi morali vanje hoditi.

Komaj 50 korakov od tega vrta proti vzhodu je sicer ne tako velik, vendar jako lep park: Berzellipark, tako zvan po spomeniku slavnoznanega kemika Berzellija. Poleg tega parka, ki je kaj košat, se nahaja velikansko zabavišče I. vrste, Berns Salonger, katero pač vsak tujec enkrat obiše. Na južnem koncu tega parka, ob nabrežju, se razprostira proti vzhodu široka cesta „Strandvägen“ do mostu, ki veže severni del mesta z Djurgårds Staden, to je z onim delom mesta, ki se imenuje po tamkajšnjem zverinjaku in je eno najprijetnejših šetališč in zabavišč v Stokholmu. To je prater, toda veliko lepši in večji nego dunajski. V Djurgården (beri: Djörgord) se nahaja par gričev, odkoder uživa oko krasen razgled po vsem mestu.

Tu so razna znamenita poslopja. Tik mosta „djurgardsbro“ stoji velika kamenita monumentalna palača „Nordiska museet“, to je severni muzej, v slogu švedskega starega gradu; dalje proti vzhodu „Biologiska museet“, to je biološki muzej, ki je sestavljen iz lesa. V tem muzeju vidi človek vse živali in ptice, ki živijo po Skandinaviji. Dalje se tukaj nahajajo: gledališči „arena“ in Viktorija ter zabavišča: „Hasselhaken“, ki slovi po celem svetu, „Tivoli“, „Alhambra“ in mnogo drugih manjših. Največja znamenitost je pa v tem kraju takozvani prostozračni muzej „Skansen“, ki je svetovna posebnost v vrsti muzejev. Površje Skansena ne obsega nič manj nego 2500 hektarov ali 1845 oral najrazličnejšega sveta: njiv, travnikov, gozdičev, gričev, skal in jezer ter je v malem sliko zemlje švedske. To je krasna zbirka ali bogat muzej za zemljepisje in narodopisje, kakršnega morda nima nobeno drugo mesto. Tu se nahajajo hiše iz vseh dob in krajev švedskih, vse rastline in živali, kar jih je na Švedskem. Človek lahko hodi tod ves dan in še ne utegne in ne more si vsega ogledati. V tem prostoru je tudi 75 m visok stolp „Bredablick“, s katerega je krasen razgled po vsem mestu. V Djurgardenu se nahaja tudi kraljeva vila „Rosendal“, pred katero stoji velikanska vaza iz porfira, ki ima $3\frac{1}{2}$ m v premeru in je $2\frac{1}{2}$ m visoka.

Zahodni del tega otoka obseza lepa šetališča in nasade ter mnogo vil. Semtertja se nahajajo iz starih časov še posamne lesene hiše, kakršnih ni nikjer drugod po mestu videti.

V ta „djurgarden“ zahajajo ljudje od vseh strani zlasti ob štirih popoldne, to je ob času obeda, še bolj pa na večer s parobrodi in s konjsko železnico. Tudi jaz sem s svojim tovarišem, to je z belgijskim ravnateljem, takoj drugi večer se odpravil s parobrodom v „djurgarden“, kjer sva obiskala veliko in najboljšo restavracijo „Hasselbacken“, v kateri je vojaška godba prav izborno svirala do polnoči. Tu se shajajajo vsi tujei kakor v Milanu v galerijah Viktorja Emanuela. Občinstva je bilo na terasi in po vrtu gotovo do 2000 oseb, in vendar je bila postrežba točna, jed in pijača izborna, a cene ne pretirane. Želeti bi bilo, da bi se tudi restavracije po drugih mestih v Evropi kaj naučile od tega restavracije, kajti onih skoro ni mogoče primerjati s tem izvrstnim podjetjem.

Ko sva se najživahneje razgovarjala, pristopi tuj gospod k najini mizi ter me francoski pozdravi. V prvem trenutku ga nisem spoznal, ko me je pa bil opozoril na neko družbo v bližini, mi je bilo vse jasno. Tista francoska kolonija, ki se je bila z menoj udeležila izleta na Severni kap, je posetila, vračajoč se proti jugu, tudi Stokholm. Tako smo se tukaj prav slučajno zopet sešli. Ob kasni uri smo si s šampanjcem napivali, veseli, da smo se srečno iztrgali Neptunovim zankam, ki nam jih je zavratan nastavljal v noči med 30. in 31. julijem v Atlantskem morju na „Kong Haraldu“. Zlasti je pa ona živahna Francozinja, ki mi je dne 27. julija vsled hudega butanja valov padla v čolnicu na prsi, vpraševala, če sem še kaj zlovoljen radi nepričakovanih objemov, kar sem pa odločno zanikal.

Tu sem se poslovil od jako ljubeznivih Francozinj in njih družbe, toda obljubiti sem jim moral, da pridem na razstavo.

Ob eni po polnoči sva odšla zopet k parobrodu ter se za 5 örov prepeljala do nabrežja Strandvägen. Odtod sva jo peš udarila proti hôtelu, toda med potjo sva prišla do kraljeve opere, ki je bila magično razsvetljena ter je človeka že od daleč k sebi vabila. Ko sva bila dospela bliže, sva zapazila, da je restavracija na terasi ob operi krasno razsvetljena z mnogobrojnimi obločnicami in žarnicami, in da je tam vse polno ljudi. Šla sva tudi midva na teraso, kajti tovariš mi je dejal, da bi ne škodilo, če zaužijeva za šampanjcem, predno pojdeva spat, čašo peneče citronade, ki se tu imenuje „citronwand“. Poslušal sem ga, in ko sva stopila po stopnicah na prostorno teraso, nama je prinesel natakak takoj dve rdeči volneni odeji. Ker so tudi drugi gostje bili zaviti v take odeje, sva takoj razumela njih pomen ter se prav moško zavila. Prvi trenotek bi človek, ki semkaj pride, lahko mislil, da je zašel med blazne, tako našemljene ljudi. A jaz sem se spomnil onega jutra, ko smo se dne 15. aprila 1895. leta po velikem potresu zbirali v ljubljanski „Zvezdi“ in so se razni predsedniki in odličnjaki ljubljanski, tudi v rdeče, višnjeve, progaste in Bog ve kakšne odeje zaviti, izprehajali ter drug drugega občudovali v tej izredni gali. Vendar so te odeje jako praktične, kajti v kasni noči postaja vsled bližine vode, katere je na vseh krajih mesta v izobilju, precej hladno; zato skrbi restavracija, da gostje brez škode za zdravje lahko dolgo časa posedajo in počivajo na tej krasno ležeči terasi, na kateri je polno manjših in večjih šatorov iz platna. Ljudje v Stokholmu le malo mislijo na spanje in se rajši do pozne ure v jutro vesele življenja, vedoč, da spanje pomenja smrt, in da človek toliko dalje živi, kar več časa prebedi in porabi.

Priromala sva s tovarišem okoli poltreh v jutro v hotel in zaspala sva kmalu prav sladko.

Drugo jutro sem šel v „National Museet“ t. j. narodni muzej, ki je na južnem koncu nabrežja „Blasicholmen Hamen“ in se sme primerjati z največjimi in najbogatejšimi muzeji v Evropi. Tukaj sem se mudil štiri ure in pregledal vse oddelke, kolikor je sploh v tem času mogoče, to se pravi, le mimogrede. Po obedu sem se pa v družbi svojega tovariša zopet obrnil v severni del mesta, ki leži veliko više nego srednji, ki sem ga že zgoraj kratko opisal.

Najboljše je, če tujec z Gustava Adolfa trga hodi na razne strani, ker ondi najlaže spozna smer, kam da se mora obrniti, če hoče na ta ali oni kraj priti. Po veliki, jako elegantni cesti Regeringsgatan, to so vladne ulice, sem prišel do kraljeve knjižnice, ki stoji v jako velikem parku Humlegard v južnem delu njegovem in ima nad 300.000 knjig in 10.000 rokopisov. Ta knjižnica je veliko poslopje iz novejšje dobe, a nima v arhitektonskem oziru nobene posebne važnosti. Sredi velikega parka je postavljen velikemu učenjaku in botaniku Linéju visok spomenik in še dalje proti severu spomenik iznajditelju kisika, K. W. Schelleju.

Ker leži ta park precej nad spodnjim in južnim delom mesta, je videti vrhove njegovega bujnega drevja jako daleč naokrog.

Druga cesta, ki od severozahoda pelje v sredino mesta, je Drottning Gattan, to so kraljičine ulice, v katerih se nahajajo najimenterne in najfinejše trgovske izložbe in mnogo znamenitih poslopij, n. pr. tehnika, zvezdarna, akademija znanosti. Par korakov iz te ulice, in človek stoji pred velikanskim železnim stolpom, ki spaja nad 15.000 telefonskih žic. Dalje se nahaja na tej cesti tudi še centralni zavod za telovadbo.

Tukaj moram omeniti, da je sploh to najlepši del mesta, ki leži severno od kraljeve palače od Vasabro (Vasovega mostu) proti vzhodu do konca nabrežja Strandvägen. Na „Strandvägen“, „Blasichohnenhamen“ se nahajajo največje in najmodernejše stavbe; to nabrežje je veliko bolj široko nego dunajski „Ring“. Tu je pa tudi promet sila živahen; kajti poleg tramvaja vozijo ekvipaže, omnibusi in pa tovorni vozovi, ki prevažajo raznotero blago s parobrodov v mesto in iz mesta do parobrodov. Čudil sem se zelo, ko sem tukaj prvič videl nebroj ladij, obloženih z brezovimi drvmi, kajti tod nimajo drugega kurilnega lesa kakor breze, ki jih dovažajo iz vse Švedske po morju in po železnici. Na Norveškem kurijo samo z mehkim lesom in s šoto, tod pa izključno rabijo brezova drva.

Če gre človek po Drottningsgade do konca proti severu, pride na čisto skalnata tla, ki so deloma še gola in nezazidana. Tu so sledovi prvotne podobe te pokrajine, ki je bila skala in gozd. Ravno take skalnate ostanke iz prvotne dobe tega kraja najdeš tudi na otoku „Skeppsholmen“, ki leži ob vzhodu starega mesta „Staden“. Na tem otoku je lepa cerkev Karla Ivana, več vojašnic v slogu modernih palač in vojaška višja šola. Ta otok je na južnem delu gola skala; ondi stoji tudi „kastel“ ali trdnjava.

Omeniti moram še „Katarinahissen“, to je 36 m visok elevator, ki ima na vrhu morda najlepši razgled po vsem mestu, bližnjih otokih in po zverinjaku. Za 5 örov potegne parna moč človeka do vrha, kjer je majhna kavarna. Tujci kaj radi zahajajo semkaj, to je v južni del mesta ob morskem zalivu, da uživajo krasni razgled na vse strani mesta.

Cerkvá je v Stokholmu primerno veliko, namreč 18, med njimi tudi finska in ruska. Cerkve so, kar je starejših, jako krasne po zunanji obliki in v notranjih prostorih. Novejše so v gotičnem slogu, toda brez vsakršnih okraskov jako preprosto zgrajene.

Najjužnejši del mesta se imenuje „Södermalm“ in je s premičnim mostom zvezan s starim mestom „Staden“. Če ta most odpro, jadrajo razne ladje in parobrodi iz Melarskega jezera v morje skozi to zatvornico. Ta del mesta je iz starejše dobe in ima zlasti veliko trgovnic, skladišč itd.; ob nabrežju se vidi zasidranih neštevilno najraznovrstnejših ladij in parobrodov s celega sveta. Tukaj je tudi južno gledališče in zabavišče „Mosebacken“ in velika cerkev sv. Katarine z visoko kupolo.

Novejši del mesta se razvija proti severu in vzhodu; tam se nahajajo tudi mnogobrojne lične vile.

Kar se tiče okolice in izletov, mi je imenovati v prvi vrsti „Saltsjöbaden“ to je morska kopel, kamor vozijo parobrodi in pa tudi železnica. Vožnja traja 30 minut in stane 75 örov tja in nazaj. Ne daleč od kopeli je velik in jako fin hotel z izbornim restavranom. Obed stane 3 krone. Tukaj je vedno vse polno tujcev.

(Konec prihodnjč.)

Iz mojega nahrbtnika.

Spisal J. M.

(Dalje.)

4. V Krimml.

Štiri leta so pretekla, odkar sem sedel na obrežju Zellskega jezera in klavrno gledal na črne oblake, ki so se kopičili na ledenem grebenu Visokih Tur. In kaj bi pač ne bil žalosten, ko mi je bil vsak dan dež za petami in sem šel mimo Kléka, pa ga niti videl nisem! Toda najhujše je še prišlo. Nameraval sem namreč skozi Pincgavsko dolino v Krimml in odtod v Innsbruck. Vreme mi je pa prekrizalo račun. V dežju se mi ni ljubilo hoditi peš dvanajst ur do Krimmla in odtod dalje trinajst ur do Jenbacha, v Innsko dolino; železnice namreč še ni bilo, voza mi pa moj finančni minister ni dovolil. Šel sem torej v popolnoma nasprotno stran, kakor kamor sem se bil prvotno namenil — po železnici v Hallein. Glasno sva s tovarišem zabavljala — seveda slovenski —, da so Solnogradčani tako malo napredni, da ne napeljejo železnice v tako znamenit kraj, kakor je Krimml s svojimi krasnimi slapovi. Dobro so čuli najino zabavljanje, toda nihče si nama ni upal oporekati. Gotovo so od jeze kazali pesti v žepih. Njih jeza je pa vendar bila dobra: da bi nama zavezali jezika, so naredili ozkotirno železnico do Krimmla.

Prav dobro mi je delo, ko sem se odpeljal po trinajsturni hoji iz Kapruna po Pincgavski dolini navzgor. Vožnja je jako prijetna, čeprav je vlak bolj polžje narave. Vozovi so namreč vsi v oknih; ako jih odpreš, se ti zdi, kakor bi se peljal v tramvajskem vozu. Iz Kapruna sem se pripeljal najprej v Piesendorf. Lepo se vidita odtod Wiesbachhorn in Hochtenn; škoda le, da ti uideta kmalu izpred oči. Med naslednjo postajo Uttendorf in Mittersill je bil svet poprej jako močviren; zadnja vas se je celo imenovala „Pincgavske Benetke“. Odkar so pa Salice ukrotili, da si ne upa več črez bregove, se je močvirje izsušilo. Iz Mittersilla (813 m) vodi tudi cesta črez Thurnovo sedlo (1254 m) v Kitzbühel. Pred leti so po njej veliko blaga izpeljali, sedaj se pa izgubi le kak turist nanjo; veljavo ji je vzela železnica. Ko je vlak prisopihal do Weyerhofa, so se pokazali ledeniki, ki zapirajo dolino Habach. V njej najdeš smaragde, ako jih znaš pois-

kati. Jaz jih ne znam; odpeljal sem torej dalje. Vlak je začel na vse pretege žvižgati, ne vem, ali zato, da nas je opozoril na krasni Vel. Venediger, katerega so zlatili žarki zahajajočega solnea, ali iz strahu, da bi ga ne dohitelo par konj, ki so dirjali za nami.

Popolnoma se je bilo že zmračilo, ko sem zagledal konec proge. Ko sem se ril med množico k izhodu postaje, sem zagledal malo pred seboj turista, ki se mi je zdel nekako znan. Hotel sem ga natančneje pogledati, toda ušel mi je v načelnikovo pisarno. Pred pisarno je stalo nekaj voz in voznikov, ki so čakali svojih žrtev. Ker se mi ni ljubilo, eno uro tolči po cesti v mraku v vas, sem se zaupal enemu izmed omnibusov. Sedaj sem se pa nagloma spomnil, kje sem videl onega turista; nihče drugi ni bil kakor oni, ki mi je bil dolžan še stavo. „Čakaj“, sem si mislil, „nocoj ti pa ne odide pijača“. Da bi mi ne ušel, sem ga hotel takoj na postaji prijeti. Ker mi je voznik zatrdil, da bo par minut še čakal, sem vrgel nahrbtnik na voz, da sem si zagotovil sedež, in hitel na postajo s palico, katero sem obdržal v roki, pa le bolj iz navade nego iz kakih slabih namenov.

Postaja se je bila že skoraj popolnoma izpraznila, le par turistov je še iskalo svoje prtljage. Pogledal sem v čakalnico, pokukal v pisarno, toda „svojega moža“ nisem nikjer zapazil. Šel sem zopet iz postaje, ravno prav, da sem videl, kako je oddrdral — omnibus z mojim nahrbtnikom. Malo me je to že presenetilo, toda pravi hribolazec si zna pomagati v vsakem slučaju. Pred postajo je stal še en prazen voz; sedel sem vanj in si slovesno obljubil, da se ne ganem nikamor, četudi bi čakal celo uro in bi mi ušel mož z buteljami. Toda umaknil sem se hitreje, nego sem mislil. Voznik pride obložen s prtljago in mi še dosti vljudno pove, da moram iz voza, ker je voz že od drugih „zaseden“. Meni sicer ni šlo v glavo, kako da bi bil voz „zaseden“ od drugih, ko sem samo jaz sedel na njem, toda razum mi je velel, da naj se sili umaknem, ker so oni imeli večino. Zlezal sem polagoma iz voza, ki je naglo oddrdral proti Krimmlu, jaz pa sem kakor „zaostali ptič“ stal žalosten sredi ceste.

Kaj sem hotel? Vzel sem pot pod noge in požiral prah, katerega so vzdigovali vozovi. Imel sem take občutke kakor Sancho Pansa, kadar je moral peš hoditi za svojim gospodom. Tolažilo me je edino to, da se je peljal vsaj nahrbtnik, in da mi zato ne bo treba nič plačati. Koval sem pa med potjo maščevalne naklepe zoper turista, ki je bil kriv, da mi je voz ušel. Sklenil sem pretakniti vse gostilnice in ga iskati, dokler ga ne bi našel. Prišel sem ravno pred gostilnico „Pri pošti“, ko je voznik sukal moj nahrbtnik na vse strani. Po kratki disputaciji, pri kateri sem seveda jaz zmagal, sem ukazal nahrbtnik nesti v sobo, sam sem pa šel na lov. „Sreča te išče“, sem si mislil, ko sem zagledal v obednici „svojega moža“.

Vprašal sem ga, če sva se že kedaj videla. Spoznal me je takoj. Malo je bil hud, ker ga nisem počakal pri Sv. Krvi, „zakaj jaz nerad ostanem kaj dolžan“,

je rekel s samozavestjo kavalirja. Sedela sva pozno v noč. Mož je odvetnik in je že obhodil mnogo sveta. Bil je, kakor mi je pravil, že na 60 gorah, toda v višave čez 3000 *m* ne gre. Tudi meni sta tirolsko specialno vino in butelja renea razvezala jezik, in vedel sem mu sila veliko pripovedovati o svojih turah. Trditi pa ne morem, da je bilo v resnici vse, kar sem mu pravil; toda tolažim se s pregovorom „in vino veritas“ (v vinu je resnica), torej se gotovo nisem posebno lagal. Ko sem mu omenil, da sem prenočil v Hoffmanovi koči, je rekel, da že vse ve, kaj sem po noči počel. Sešel se je namreč v Ferleitnu s smrčavcem, ki mu je povedal, kako se mu je v koči godilo. Dijak me je izdal. „Silno je hud na vas“, mi je pravil odvetnik. „Ako ga dobim v roke“, se je jezil, „me bode pomnil ta smrkolin. Pri večerji se je držal, kakor bi ne znal do pet šteti; kdo bi si mislil, da tiči v njem tak vrag! No, naj mi le pride v pesti!“ — „Kam pa sedaj namerava“, sem vprašal odvetnika. „Nekaj je govoril“, mi je povedal, „da pojde v Innsbruck in da tam dalje časa ostane“. No, če se srečava, sem si mislil, jaz gotovo ne bom kriv, ker nočem s tako togotnimi ljudmi nič imeti opraviti.

Drugo jutro sem se navse zgodaj odpravil k slapovom. Krimml obstoji iz dveh malih vasic, iz Zgornjega in Spodnjega Krimmla. Kraj je jako lep in pripraven za letovišče. Da prihaja veliko tujcev, je kazala prostorna „poštna“ gostilnica; „kazala je“, pravim zato, ker je pred par meseci z vsemi gospodarskimi poslopi vred pogorela. Največ tujcev privabijo krasni slapovi potoka Krimmlerache, ki so največji v Vzhodnih Alpah. Gornji slap vidiš že iz vasi. Pot te pelje po lepem gozdu; davno, še predno zagledaš slap, ti doni na uho njegovo oglušujoče grmenje. Ko prideš na takozvani „Kürsingerplatz“, vidiš, kako divja potok v velikanskem, 14 *m* visokem spodnjem slapu navzdol. Krasna mavrica se ti pokaže zjutraj za hrbtom, popoldne pa nad slapom. Ako se nočeš preveč zmočiti, greš lahko v majhno pokrito lopo, ki stoji nad slapom. Ker še nisem bil do kože premočen, sem zlezal na Riemannskanzel in odtod občudoval 80 *m* visoki srednji slap. Ker sem že dva videl in občutil, sem hotel še skusiti, kako škropi tretji. Zlezal sem še malo navzgor in zamaknjen zrl, kako pošilja togotna Kaprunerache ogromne množine vode v gornjem slapu 150 *m* globoko. Moker sem bil pa kakor miš. Toda predno sem dospel v Krimml, me je solnce že popolnoma posušilo.

Kaj sem še vse prehodil in prelazil, kaj sem še doživel na tem potovanju, vse to naj pa za letos ostane še v nahrbtniku. Sicer je že precej nad polovico izpraznjen, vendar se bo našlo v njegovih gubah še marsikaj zanimivega. Ljubeznive bralke in prijazni bralci „Vestnika“ naj to stoletje malo potrpe. V dvajsetem stoletju jim pokažem vse, kar je v nahrbtniku; morda se snov tekom tako dolgega časa še kaj pomnoži.

Društvene vesti.

† **Dr. Karel Chodounský** ml. Planninsko društvo naše žaluje nad novim grobom; smrt nam je ugrabila v cvetu mladosti enega najboljših članov, vsekala pa s tem globoko rano v srce neprecenljivega našega prijatelja, g. univ. prof. dr. Chodounskega. Umril mu je dne 24. oktobra sin nenadoma, od kapi zadet, v laboratoriju tehnike v Curihu, kjer je bival mladi učenjak, da izpopolni svoje vede. Poznali smo ga dobro, saj je živel vsako poletje v naših gorah, poznal pa je tudi on naš narod in ga ljubil. Drzen in podjeten, utrjen in rutiniran je prehodil naše najvišje gore in še avgusta meseca je izvršil v družbi z gosp. prof. Dvořakom med drugimi tudi turo na Razor, katero so pred imenovanima hribolazcema napravili baje le 4 turisti. Popis te ture podaje zadnja številka „Alpskega Vestnika“. S plemenitim pokojnikom smo izgubili odkritosrčnega prijatelja in vzoritega turista, oče pa je izgubil z njim svoje veselje, svojo nado. Simpatije in hvaležnost, katere si je rajnik pridobil pri našem narodu, naj olajšajo hudo prizadetemu očetu veliko njegovo bol. Slaven spomin dragemu članu!

† **G. Ivan Pušavec**, sodni kancelist v Kranjski gori in član Radovljiške podružnice, je umrl dne 23. oktobra t. l. Blag mu spomin!

Častna občana. Občina Jezero na Koroškem je v seji dne 4. novembra 1900. l. soglasno imenovala g. vseučiliškega profesorja dr. Karla Chodounskega v Pragi in vseučiliškega profesorja dr. Joachannesa Frischaufa v Gradcu za svoja častna občana v priznanje velikih zaslug, katere sta si oba pridobila kot pospeševalca turisticke za Jezersko občino. Slovensko planninsko društvo iskreno čestita zaslužnima odlikovancema, zavedni občini pa izreka toplo zahvalo, da javno spoštuje vrla dobrotnika vseh Slovencev.

Novi člani.

Osrednjega društva:

Gd. Rozman Fran, gostilničar v Ljubljani.
 „ dr. Erlan Rado, zobni zdravnik v Ljubljani.

Češke podružnice:

Gd. dr. Brauner Vlad., prof. češke univerze v Pragi.
 „ dr. Brumlik Vlad., zdravnik v Louneh.
 „ Ejem Jos., višji inženir drž. žel. v Louneh.
 „ Gosler Karel, knjigovodja v Louneh.
 Gdč. Goslerova Terezija, učiteljica v Louneh.
 Gd. dr. Horniček Mihael, okr. zdravnik na Smihovu.
 „ dr. Prachenský Vojteh, koncip. dež. odbora v Pragi.
 „ Venta Teodor, tiskarnar v Louneh.
 Gdč. Veselikova Marija, slušateljica filozofije v Pragi.
 Gd. Vltavský Leop., c. in kr. art. stotnik na Dunaju.

Poučno-zabavni večer. Dne 7. novembra t. l. je predaval društveni načelnik g. prof. Fr. Orožen, kako je letošnje počitnice popotoval od Celja do severne slovenske jezikovne meje. Seznanil je mnogobrojne poslušalce natančno z dotičnimi kraji ne le v prirodnem in zgodovinskem oziru, ampak jim podal tudi živo sliko o njih prebivalcih ter zlasti pojasnil jezikovne razmere na severni meji. Za prezanjivo predavanje, katero priobčimo drugo leto, je bilo občinstvo g. načelniku srčno zahvalno.

Drugi društveni večer bode pred Božičem. Predaval bo g. Ivan Mlakar.

Damskemu odboru, ki je priskrbel krasno notranjo opravo češki koči, izreka češka podružnica v zadnji številki „Alpskega Vestnika“ svojo toplo zahvalo. Tudi osrednji odbor „Slov. plan. društva“ je takoj po otvoritvi te kočje doposlal damskemu odboru v roke načelnice, gospe dr. Prachenske, svojo priznalnico in zahvalo. V tem damskem odboru so: gospica Emilija Divišova, gospa Julija Chodounská, gospica Marija Chodounská, gospa Marija Kulhavá, gospica Ružena Nekutova, gospica Antonija Pokorna, gospa Ana Prachenská, gospa Henrika Zubatá.

Češka podružnica „Slov. plan. društva“ je priredila v Pragi dne 15. novembra v prostorih Umělecké Besede slav-

nosten večer v proslavo stoletnice rojstva Fr. Prešerna. Pisatelj gosp. Jan Hudec je govoril slavnostni govor. Slovencem dobro znana gg. režiser Rudolf Inemann in operni pevec Boh. Pták sta priskrbela vzpored. Osrednje naše društvo v Ljubljani se je spomnilo zbranih s telegrafskim pozdravom. S to slavnostjo je stopila češka naša podružnica v vrsto prvih proslaviteljev stoletnice rojstva našega Prešerna.

Pot v Tnali pri Mojstrani. Letos spomladi je gospod prof. Frischauf predlagal „Slov. plan. društvu“, naj bi popravilo pot, ki veže dolini Kot in Krmo z Mojstrano; kajti stara pot je deloma strma, pri hudem deževju pa deloma nepristopna, ker je vsa preplavljena z vodo, tako da mora turist bresti; Mojstranci in Dolžani pa še ob lepem vremenu z največjimi težavami spravljajo les in druge stvari iz gozdov in dovažajo provijant iz Mojstrane do Kota za turistovske kočje; dalje veže ta pot Mojstrano z Vintgarjem. „Slov. plan. društvo“ je sprejelo predlog, ker je bilo prepričano, da pospeši s to napravo promet turistov ter tudi ustreže domačim prebivalcem.

Dne 8. junija je požrtvovalni naš častni član gospod prof. Frischauf s pomočjo našega vrliga triglavskega župnika gospoda Aljaža, tudi častnega našega člana, in c. kr. gozdarskega komisarja g. Otokarja Boučka trasiral novo pot. Delati so jo pričeli v drugi polovici avgusta meseca, in dogotovljena je bila, ker je bilo vreme zelo ugodno, že sredi oktobra.

Pot se pričinja nad Mojstrano v visočini do 40 m, daljava znaša 504 m, pri tem se je višina 45 m premagala z 8 do 10% strmine. 67 m dolga progga, ki vodi proti vzhodu, se je morala skoro polovico nasuti 1 m na debelo, nato se razteza cesta 8 m proti jugu skozi majhen gozd, 100 m pelje dalje skozi strmo, popolnoma odkopano steno, kjer so popolnoma trda tla in ni bilo treba podzidka, in odtod vodi preko strmin stare poti, koder je bilo najhujše delo. 25 m dolga

in 3 do 5 m visoka skalnata stena, visoko ležeča nad jarkom, se je morala razstreliti, oziroma prekopati, tako da se je napravil prekop, v polkrogu 30 m dolg in 3 do 5 m visok. S tem prekopom se je dosegla stara cesta, ki se je na 137 m dolgoti tudi temeljito popravila. Prekop je bil ideja gosp. župnika Aljaža in je res prav mojstrsko izvršen. Delo je nadzoroval gospod župnik Aljaž nad 50krat. Železniški nadzornik g. Hinterholz se je izrazil o novi poti: „Cesta je vzorno izgotovljena kakor kaka deželna cesta.“

Pot je delal Janez Požganc, po domače Klinar. Vsi stroški znašajo 1000 kron, kar gotovo ni preveč, ker je po ravnem po 3 m, na ovinkih po 4 m široka in so po vsej progi postavljeni odrivači.

„Slov. plan. društvo“ je prevzelo pot dne 11. t. m., slavnostna otvoritev pa bode spomladi prihodnjega leta. Napisani so že postavljeni na začetku in na koncu poti.

Nov most črez Savo pri Javorniku.

Združene občine in cestni odbori napravijo s pomočjo interesentov med vasema Breg in Zasip nov most, ki je zelo potreben za ondotne prebivalce takraj in onkraj Save. Pa tudi s turističnega stališča je ta most jako potreben, kajti od Javornika do Lesec ni nobenega prehoda črez Savo.

Z ozirom na te okoliščine je osrednji odbor „Slov. plan. društva“ v seji dne 14. novembra t. l. naklonil na prošjo županstva na Breznici 50 kron prispevka za napravo mostu.

Nove razglednice. Ziljska podružnica „Sl. plan. društva“ je izdala prav krasne razglednice. Podoba kaže slovenskega turista A. K., stoječega na enem vrhu „Loveca“ pri Višarjah. Fotografiral ga je njegov desetletni sin. Razglednice se dobe z napisom: „Prid' vrh planin, nižave sin“, pa tudi brez napisa pri tajniku Ziljske podružnice, gosp. Alojziju Knafelcu, adjunktju c. kr. državne železnice v Beljaku.

Književnost.

Alpský Věstník, št. 2. november 1900. Vsebina: Razor. Spisala † dr. Karel Chodounský ml. in prof. Ant. Dvořák. Skupina Jof Fuarta (skupina Višje gore). Spisal Vla-

dislav Růžička (nadaljevanje). Nekrolog dr. Karlu Chodounskemu. — Iz Slovanskih planin. — Tatre. — Koče. — Železnice. — Razne vesti. — Društvene vesti.

Gg. člani, ki imajo 2., 3. in 8. števil. letošnjega „Plan. Vestnika“ na razpolaganje, naj jih blagovolijo poslati osrednjemu odboru „Slov. plan. društva“, ki jih nujno potrebuje.

Člani osrednjega društva plačujejo članarino osrednjemu odboru v Ljubljani, člani vseh podružnic pa svojim odborom.

Prošnja. Vse prijatelje vljudno prosimo, da bi blagovolili nabirati novih članov in ustanovnikov. Društvo in vse njegove podružnice imajo polno lepih in koristnih namer in načrtov, za njih izvršitev pa potrebujejo denarja, denarja, denarja. Gani se torej vsak, pa pridobi našemu društvu in podružnicam gnotne podpore, da bo Slovencem prijetno bivati na svojih tleh, in da bode ugodno turistom gostom v naših krajih.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K.

„Plan. Vestnik“ prejmljejo vsi člani **brezplačno**. Nečlane stane na leto 4 K, dijake 2 K 40 h.

Društvena znamenja dobivajo častiti člani v društveni sobi v Narodnem domu v Ljubljani, pri podružniških odborih in pri gospodu Ivanu Solkiču, trgovcu Pod trančo v Ljubljani. Eno znamenje stane 2 K.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice
v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela.

Delo resno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

JOSIP OBLAK,

umetni in gal. strugar v Ljubljani,

priporočā

svojo na novo urejeno delavnico za Florijansko cerkvijo v ulicah na grad št. 7. v naročitev vsakovrstnih strugarških košenih, roženih in drugačnih izdelkov, katere boe solidno in ceno izvrševal po načrtih ali brez njih.

Josip Maček

na Mestnem trgu v Ljubljani

priporočā svojo zalogo mnogovrstnih domačih in tujih žganih pijač, kakor: pristen brinovec, slivovko in tropinovec, I. vrste francoski in ogrski konjak, rum in mnogovrstne druge likerje po nizki ceni.

Restavracija Železnikova na Dovjem

preskrbuje tujcem in turistom vodnike, vozove in prenočišča. Dobra jedila, pristna pijača in prijazna postrežba.

FOTOGRAFIJA

je nedvomno najlepša in najkratkočasnejša zabava!

Fotografski aparati

in sploh vsi drugi v fotografsko stroko spadajoči predmeti za amaterje in za strokovnjake so vedno v največji zalogi na razpolago.

Pouk v fotografiranju za novince pre-skrbim sam in brezplačno.

Oeniki so vedno brezplačno na razpolago.

Dalje priporočam svojo tovarniško zalogo

 papirja ter pisalnih in risalnih potreščin.

JOS. PETRIČ,

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 4.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svoje veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovce iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, c. kr. dvor. založnikov. Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

☛ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ☚

Vinko Čamernik,

kamenosek v Ljubljani, v Slomškovi ulici št. 9, (zaloga spomenikov na Dunajski cesti nasproti bavarskemu dvoru),

priporoča svoj **kamenoseški obrt**, posebno za cerkvene in druge stavbinske izdelke, marmorne plošče za lišno opravo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi na zahtevo zastoj.

Firme na steklo in vsakovrstne druge napise, izvirne diplome in vsakovrstna kaligrafska in litografska dela

izdelujejo umetniško in ceno

Vinko Novak,

umetni slikar in litograf

na Mestnem trgu št. 10 v Ljubljani.

HUGON IHL

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 4,

priporoča

svojo veliko zalogo vsake vrste **suknena** in **manufakturnega blaga** na debelo in na drobno po najnižjih cenah.

Vnanja naročila izvršuje hitro in natančno.

J. Bonač

v Ljubljani,

v Šelenburgovih ulicah št. 5, naspr. nove pošte,

priporočam vjudno svojo trgovino s papirjem in s pisalnimi potrebščinami. Vzorce papirja pošiljam na ogled.

V svoji knjigovozni izdelujem vezi preproste in najfinejše.

Prevezem izdelovanje vsakovrstnih razglednic po fotografijah, 1000 lepih razglednic 28—32 K.

Imam veliko zalogo razglednic mesta Ljubljane z različnih strani.

10 najlepših razglednic samih cerkev ljubljanskih za 66 h, s pošto 76 h.

Edina zaloga svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda (iz Hardtmuthove tvornice).

Prekupnikom velik popust.

Tiskarna in kamenotiskarna

A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,

se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del in za zalogo raznih tiskovin.

GRİČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9, priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremična **lodnasta** oblačila in plašče za **turiste**.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Iloštrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastoj.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in pleskarskih predmetov.

Engelbert Franchetti,

travec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3.,

priporoča slav. p. n. občinstvu svojo novo in elegantno urejeno **brivnico**.

Za dobro in točno postrežbo je najbolje preskrbljeno.

MARIJA PLEHAN,

svečarica in lektarica v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 63,

priporoča svojo veliko zalogo sveč ter mnogovrstnega medenega blaga in slaščic.

Kupuje med v panjih in vosek.